Muuttolinnun matka -peli

WHITE WAGTAIL

Västäräkki
Ballerina bianca
Codobatură albă
Bela pastirica

Euroopan unionin osarahoittama

Pelin tavoitteet

- Tässä ulkopelissä pääset eläytymään västäräkin elämään muuttolintuna. Pelissä opit luonnollisista ja ihmisen aiheuttamista haasteista, joita linnut kohtaavat muuton aikana. Peli yhdistää useita erilaisia pedagogisia menetelmiä ja oppiaineita.
- Peli on suunniteltu ensisijaisesti 5.–6.-luokkalaisille, mutta sitä voi pelata myös nuorempien ja vanhempien oppilaiden kanssa (4.–9. lk).
- Pelin arvioitu kesto on noin 45 min.
- Pelin oppimistavoitteet ovat:
  - herättää empatiaa lintuja ja luontoa kohtaan
  - antaa ymmärrystä lintujen sopeutumisesta, käyttäytymisestä ja ekologisesta lokerosta
  - antaa tietoa ympäristömuutoksista, jotka uhkaavat lintuja, sekä siitä, miten niitä voidaan suojella

Välineet ja materiaalit

Tässä materiaalissa:

- alkutarina västäräkistä
- pelin numeroidut tehtävät (26 korttia, tulosta koossa A5)
- paikkakortit niistä kaupungeista, maista ja paikoista, joiden kautta muuttomatka kulkee
- kartta västäräkin muuttoreitin paikoista (ohjaajalle)
- taustatietoa pelin ohjaajalle

Muut välineet:

- pyykkipoikia, narua tms. tehtävä- ja paikkakorttien kiinnittämiseen kartioihin
- noppa läpinäkyvässä, kannellisessa rasiassa / suuri pehmeä noppa jokaiselle ryhmälle
- pelimerkki jokaiselle ryhmälle (esim. pehmolintuja)
- kompassi (ohjaajalle)
- kartiot, joilla merkitään reitti, jota pitkin oppilaat liikkuvat
  - 16 punaista kartiota (tai muuta näkyvää väriä) pakollisia tehtäviä varten
  - 10 sinistä (tai muun väristä) kartiota muita tehtäviä varten
  - vähintään 36 muun väristä kartiota asetettavaksi tehtävien väliin (vähintään kaksi kartiota pakollisten tehtävien väliin)

Ohjeet ja säännöt

- Pelin ohjaaja asettaa kartiot tehtävineen maastoon (metsään tai puistoon) kuvan mukaisesti. Tehtäväkortit ja paikkakortit voidaan kiinnittää kartioihin pyykkipojalla tai narulla.
- Pelin ohjaaja lukee alkutarinan oppilaille ja käy läpi pelin säännöt.
- Peli pelataan 3–4 oppilaan ryhmissä. Jokainen ryhmä etenee omaan tahtiinsa ja heittää omaa noppaa edetäkseen.
- Oppilaiden tulee kiinnittää huomiota paikkoihin, joissa he käyvät tai joiden ohi he ”lentävät”— tietoja tarvitaan pelin loppupuolella (tehtävässä 17).
- Pelissä on kaksitoista pakollista tehtävää, joilla kaikkien ryhmien on pysähdyttävä (vaikka nopan luku olisi suurempi). Muut tehtävät tehdään vain, jos osutaan niille.
- Tehtävät, jotka ryhmä on jo tehnyt, saa ohittaa, jos niille päädytään uudelleen.
- Joissakin kohdissa reitti jakautuu kahtia, ja oppilaat saavat valita, kumman reitin kulkevat (A vai B). Yhdessä tehtävässä nopan luku päättää reitin.
- Peli päättyy, kun kaikki joukkueet ovat päässeet maaliin. Peli ei ole nopeuskilpailu vaan kaikki ovat voittajia.
- Pelikorteissa, maalin jälkeen, löytyy vinkkejä jatkotyöskentelyyn.

Alkutarina

Västäräkki Egyptissä

Kuiva ja lämmin tuuli puhaltaa. Ilmassa pyörii hiekkaa ja pölyä. Keitaan vesi kimaltelee auringossa. Palmun varjossa pieni västäräkki sipsuttaa menemään. Yhtäkkiä se lennähtää ylös napatakseen vielä yhden kärpäsen. Sen täytyy kerätä rasvaa kehoonsa tulevaa matkaa varten.

Västäräkki alkaa olla levoton. Aika Egyptissä lähenee loppuaan. Tänne se pakeni talvea. Täällä ei ole lunta eikä pakkasta. Vain aurinkoa, lämpöä ja runsaasti ruokaa. Täällä on paljon muitakin lintuja. Sellaisia, jotka asuvat täällä ympäri vuoden. Nekin ovat nälkäisiä. Jos västäräkki jäisi tänne, se ei ehkä onnistuisi kasvattamaan niin monta poikasta.

Matka, joka kohta alkaa, on pitkä ja vaarallinen. Matkalla se seuraa kevättä, kunnes se saapuu Suomeen muutaman viikon kuluttua. Maa kaukana pohjoisessa, jossa päivät ovat pitkät ja västäräkin poikaset voivat kasvaa vahvoiksi.

Västäräkin sydän lyö tiheästi. Kehon sisäinen kello kertoo, että kohta on aika lähteä. Tuuli puhaltaa oikeasta suunnasta. Yhtäkkiä se on poissa. Matka on alkanut!

0

LÄHTÖ

Olette västäräkkejä ja talvehtineet Egyptissä. Egypti sijaitsee Koillis-Afrikassa. On maaliskuun loppu, ja teidän täytyy aloittaa muuttomatka takaisin Suomeen.

Egyptin pyramidit ovat yli 4500 vuotta vanhoja!
Rakentakaa pyramidi luonnonmateriaaleista.
Näyttäkää pyramidi ohjaajalle.

1

Olette syöneet hyvin ja lihottaneet itseänne muuttomatkaa varten. Matka on pitkä ja vaatii hyvää kuntoa.

Nyt on lämmittelyjumpan vuoro!
Valmistautukaa pitkää matkaa varten tekemällä **yhden** näistä liikkeistä:

- 10 X-hyppyä
- 10 punnerrusta (polvet maassa)
- 10 kyykkyä

2

Västäräkin höyhenpuku on musta, valkoinen ja harmaa.

Etsikää västäräkin värit luonnosta ja näyttäkää ohjaajalle.

3

Teidän täytyy nyt ottaa oikea suunta kohti Suomea.

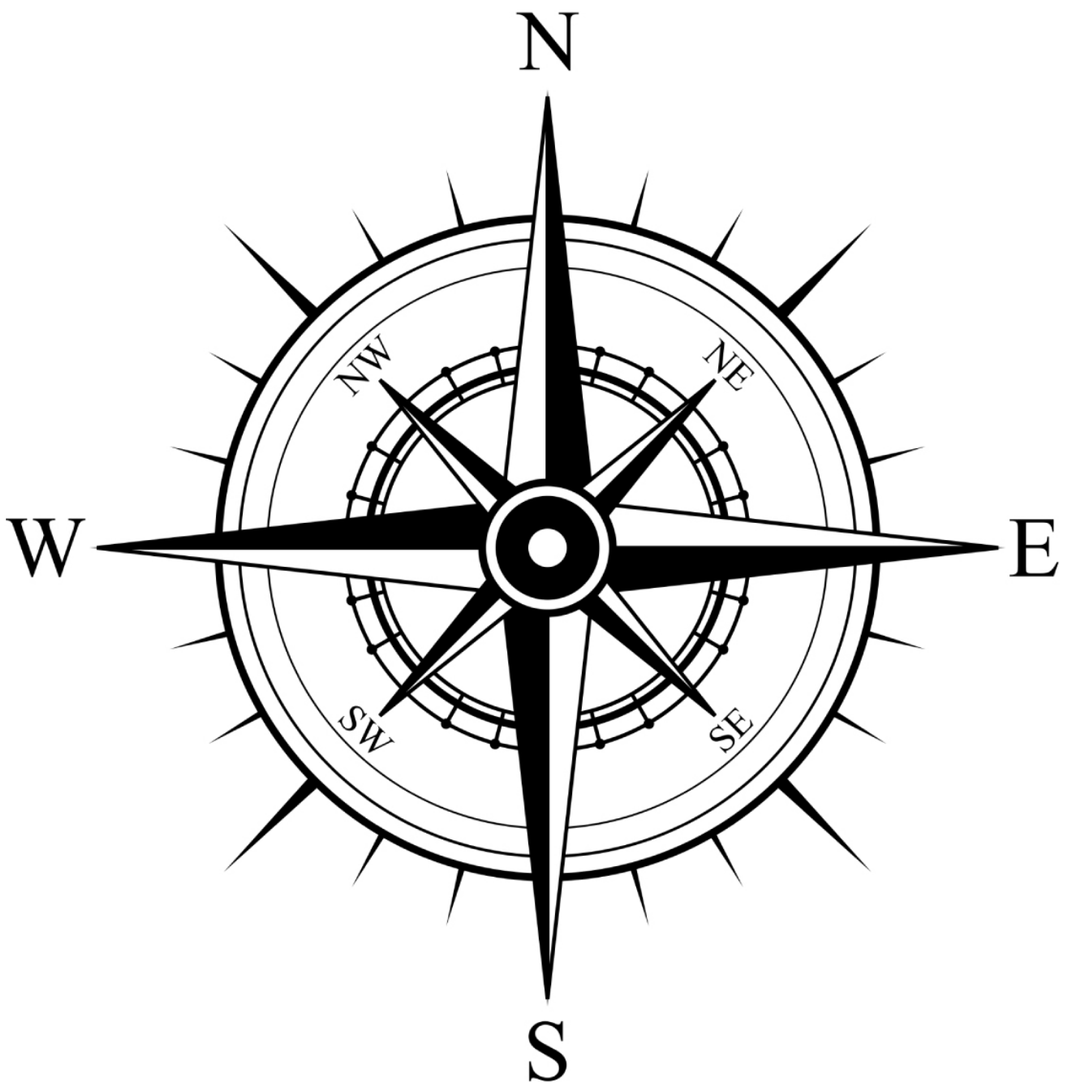

Selvittäkää luonnonmerkkien avulla, missä on **pohjoinen**. Kertokaa vastauksenne ohjaajalle.

- puilla on usein enemmän ja pidempiä oksia etelän puolella
- muurahaiskeot ovat kivien ja puiden etelän puolella
- aurinko nousee idästä ja laskee länteen, keskellä päivää se on etelässä

4

Monet pikkulinnut muuttavat yöllä, mutta västäräkki muuttaa päivällä. Minkä avulla luulet sen löytävän Suomeen?

a) auringon

b) tähtitaivaan

c) maamerkkien (rannat, niemet)

Kertokaa vastauksenne ohjaajalle.

5

Lennätte nyt Jordanian yli, joka sijaitsee Lähi-idässä. On kuuma ja kuivaa.

Västäräkit viihtyvät vesistöjen lähellä. Näettekö vettä lähistöllä? Jos ette, missä mahtaa olla lähin vesistö (järvi, lampi, oja, puro, joki tai muu)? Kertokaa vastauksenne ohjaajalle.

Valitkaa seuraavaksi vasemmanpuoleinen tai oikeanpuoleinen reitti pelissä.

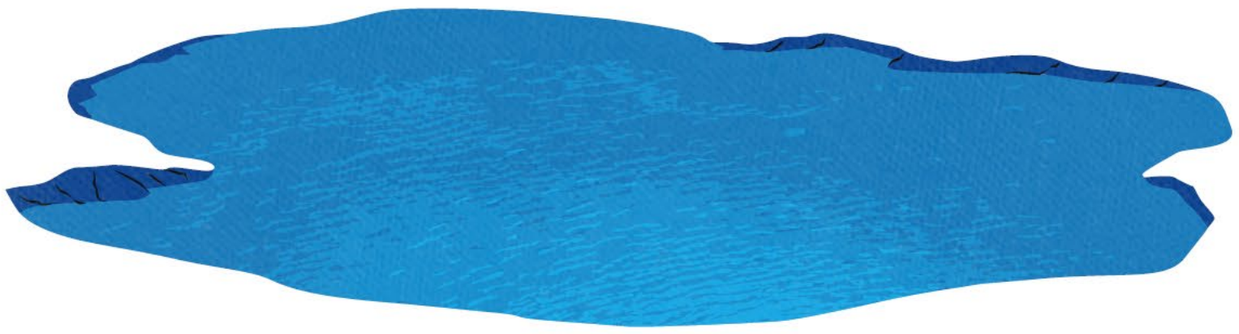

6A

Voimakas itätuuli on vienyt teidät Kyproksen saarelle Välimerellä. Siellä jäätte kiinni verkkoon, jonka linnustaja on virittänyt. Teidän täytyy päästä irti nopeasti!

Seisokaa piirissä ja **sulkekaa silmänne**. Ojentakaa molemmat kätenne ja tarttukaa jonkun toisen käsiin. Olette nyt solmussa. Voitteko avata solmun päästämättä irti käsistä?

Jos ette onnistu, palatkaa taaksepäin tehtävään 5 ja jatkakaa toista reittiä.

6B

Myötätuuli on vienyt teidät nopeasti Mustanmeren rannikolle Turkin pohjoisosiin. Siellä jäätte lintuasemalla kiinni rengastajan verkkoon. Saatte renkaan jalkaanne.

Miksi luulette, että västäräkki sai renkaan jalkaansa? Kertokaa vastauksenne ohjaajalle.

7

Västäräkki muuttaa parvissa.

Nyt teitä alkaa olla aika monta yhdessä.

Juoskaa jonossa heiluttaen siipiänne toisen ryhmän ympäri. Hetken aikaa yhdessä muuttavia västäräkkejä on vielä enemmän!

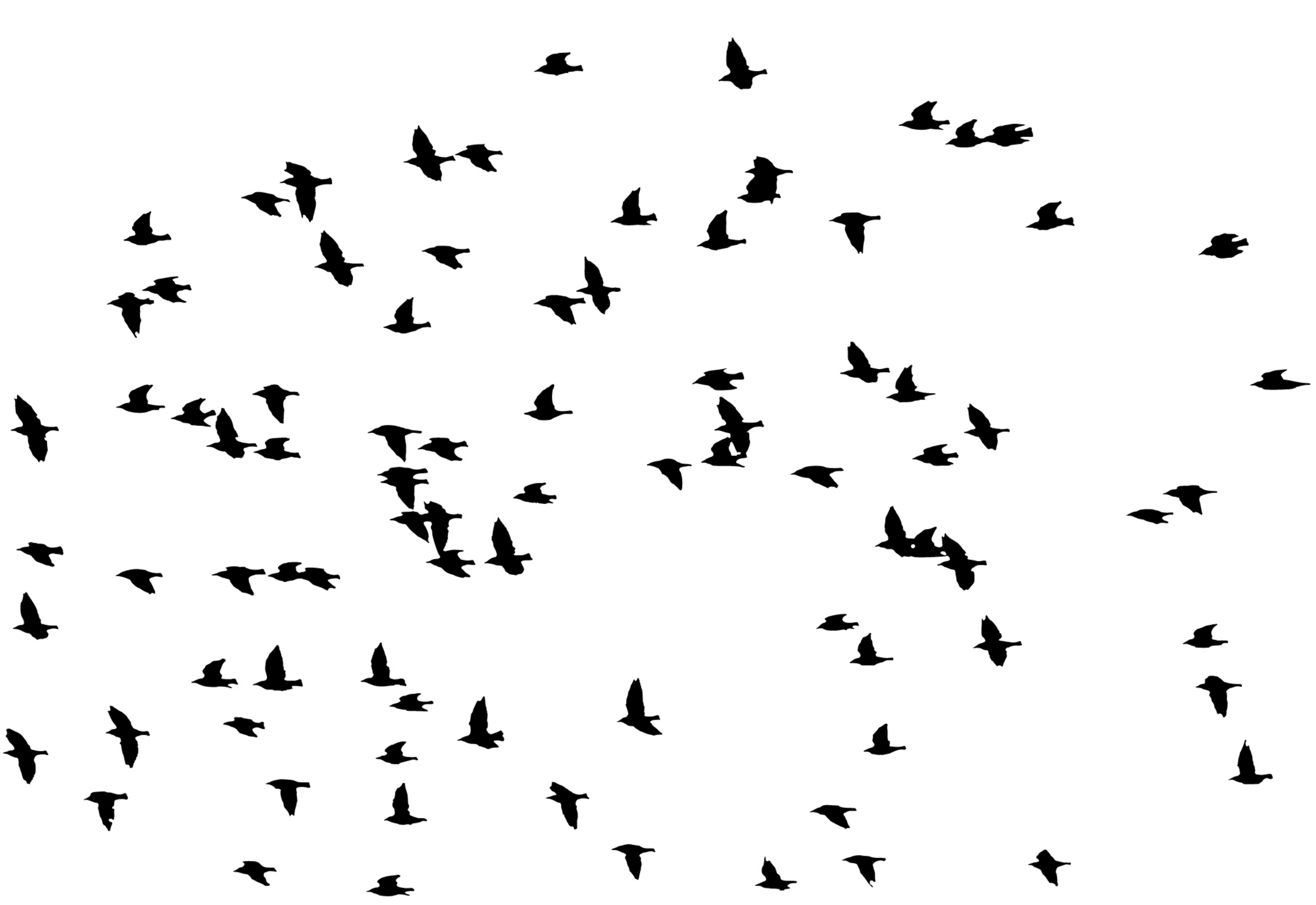

8

Lennätte Bukarestin yli, joka on suuri kaupunki Romaniassa. Kun laskeudutte lepäämään, törmäätte pilvenpiirtäjän ikkunaan. Onneksi selviätte säikähdyksellä!

Miten voi tehdä ikkunoista turvallisempia linnuille? Pohtikaa keinoja ja kertokaa ohjaajalle.

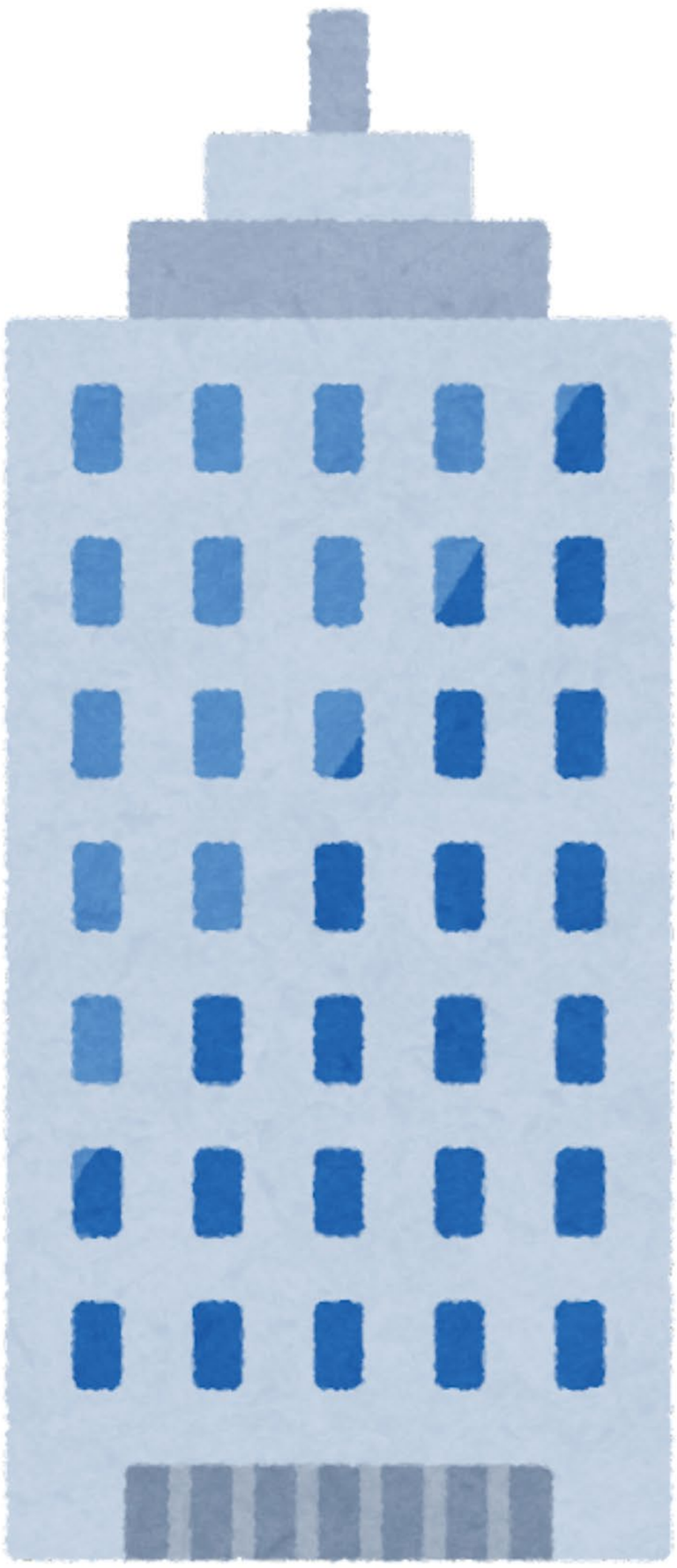

9

Muuttomatka on pitkä ja vaatii paljon energiaa. Teidän täytyy laskeutua syömään. Västäräkki on hyönteissyöjä. Sen näkee kapeasta nokasta.

1. Löydättekö hyönteisen tai jälkiä hyönteisistä?
2. Rakentakaa hyönteinen luonnonmateriaaleista
   Hyönteisellä pitää olla 6 jalkaa.

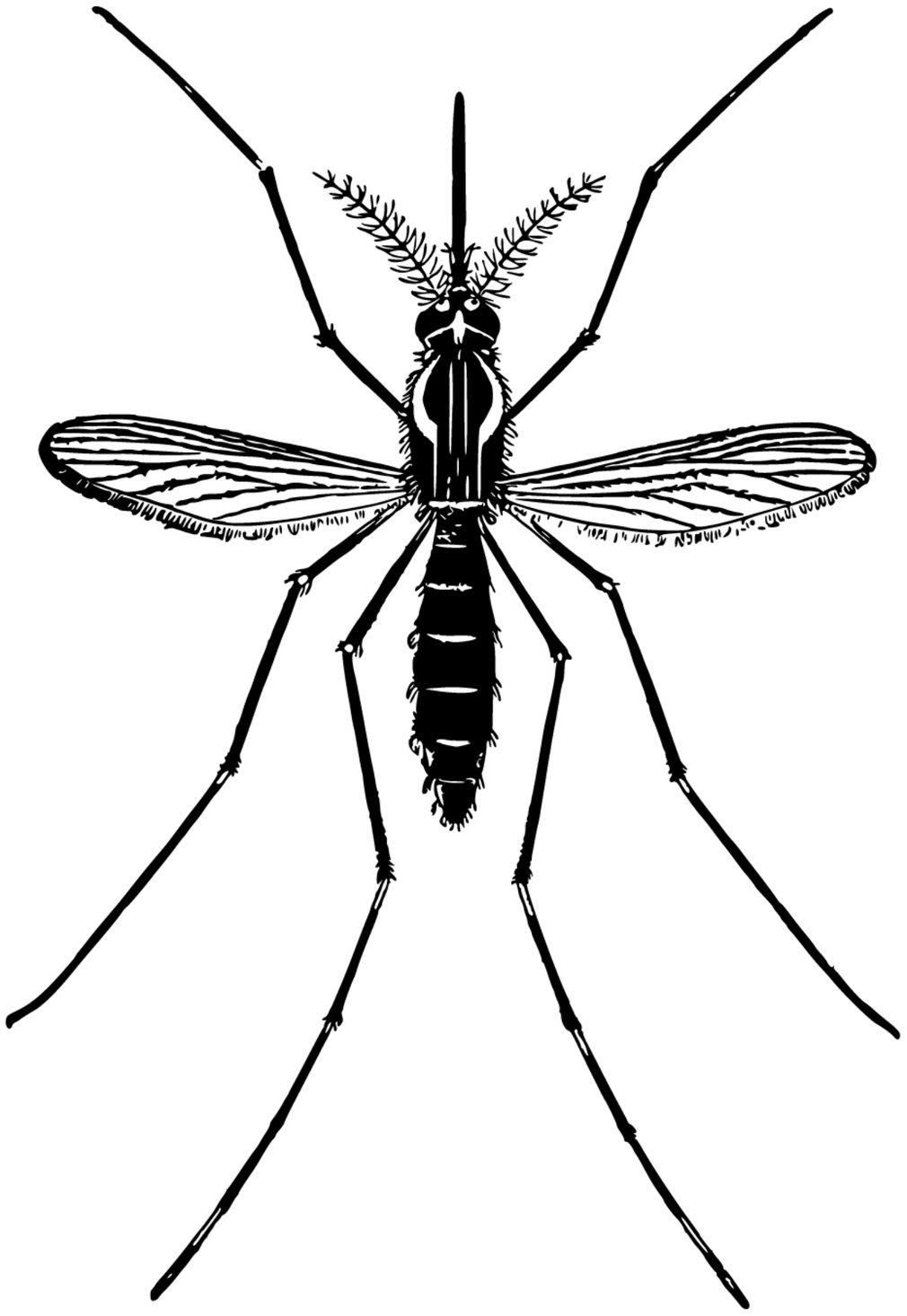

10

Alatte olla melko väsyneitä ja päätätte laskeutua maahan.

Istukaa alas (puun alle) lepäämään ja hengittäkää rauhallisesti sisään ja ulos 10 kertaa.

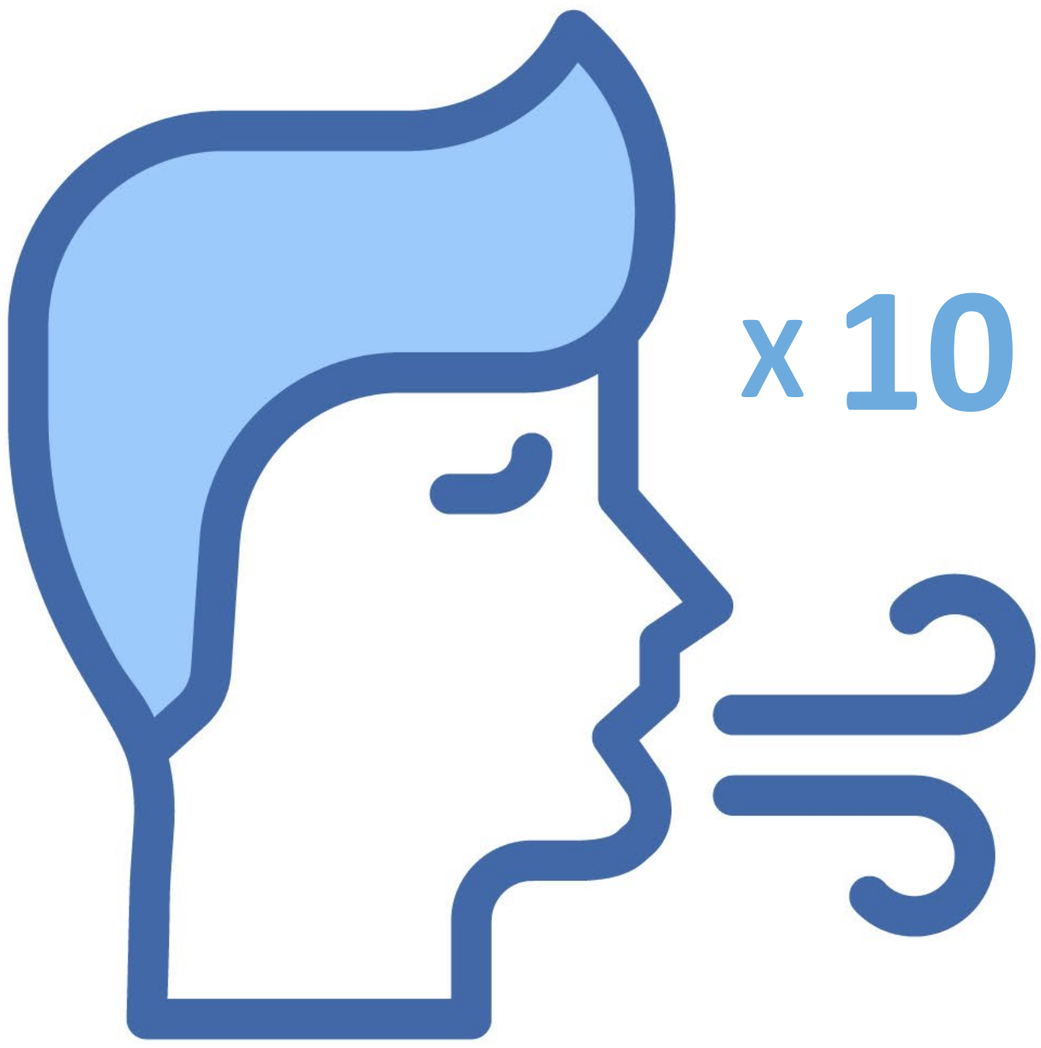

11

Olette saapuneet Varsovaan, joka sijaitsee Puolassa. Voi ei, muuttoreitin varrella sijaitseva hyvä levähdyspaikka on muutettu jättimäiseksi parkkipaikaksi! Sieltä ette löydä tarpeeksi hyönteisiä ruoaksi.

Västäräkkiparvi joutuu etsimään muualta levähdyspaikkaa ja ravintoa. Palatkaa kaksi askelta taaksepäin pelissä ja heittäkää noppaa uudestaan.

Teidän ei tarvitse pysähtyä uudelleen tälle pisteelle.

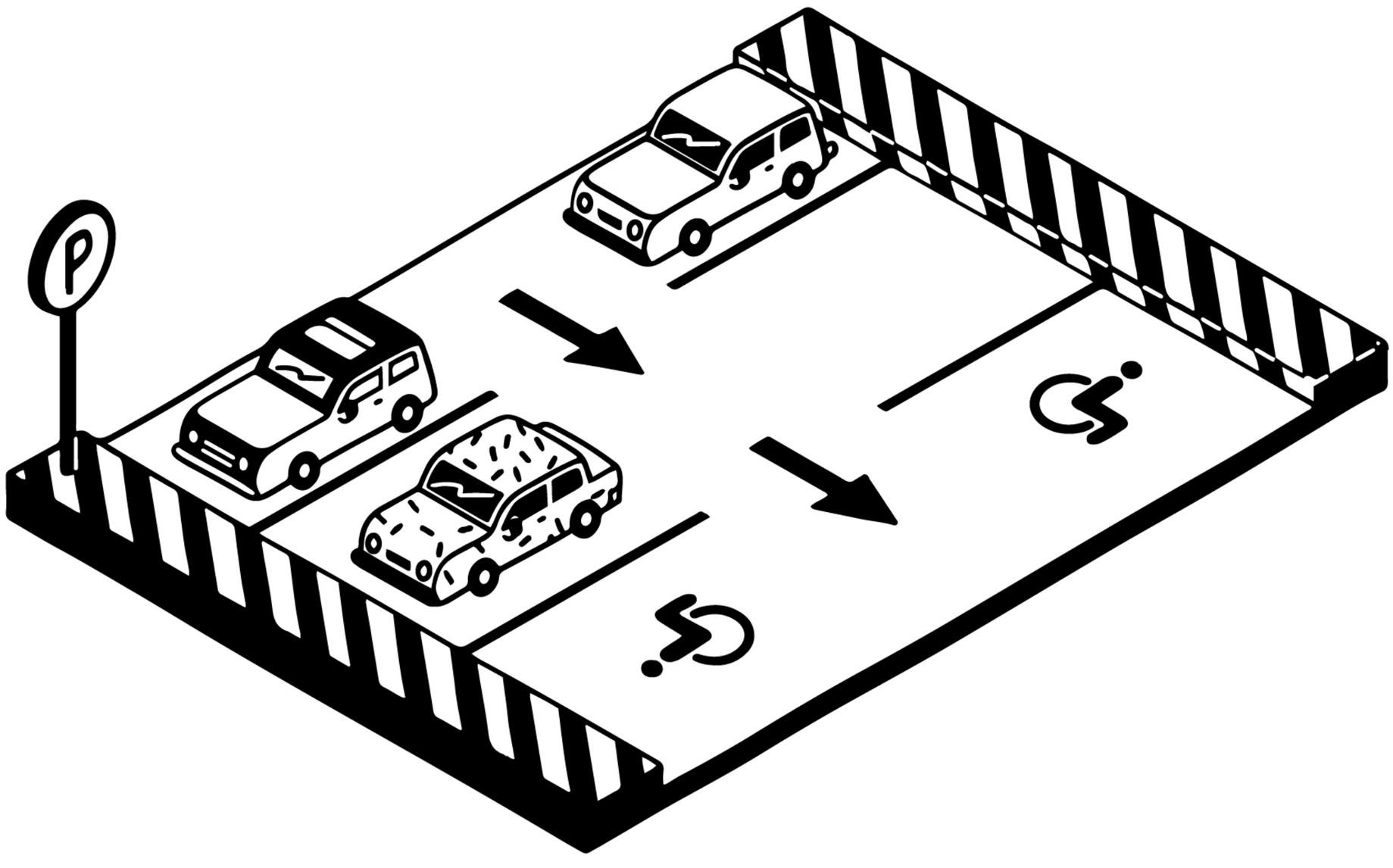

12

Apua, olette kadottaneet suunnan!
Olette vahingossa lentäneet suoraan itään.
Ottakaa uusi suunta.

Matkikaa västäräkin kutsuääntä ”tsi-litt tsi-litt” ja houkutelkaa kaikki västäräkit oikeaan suuntaan!

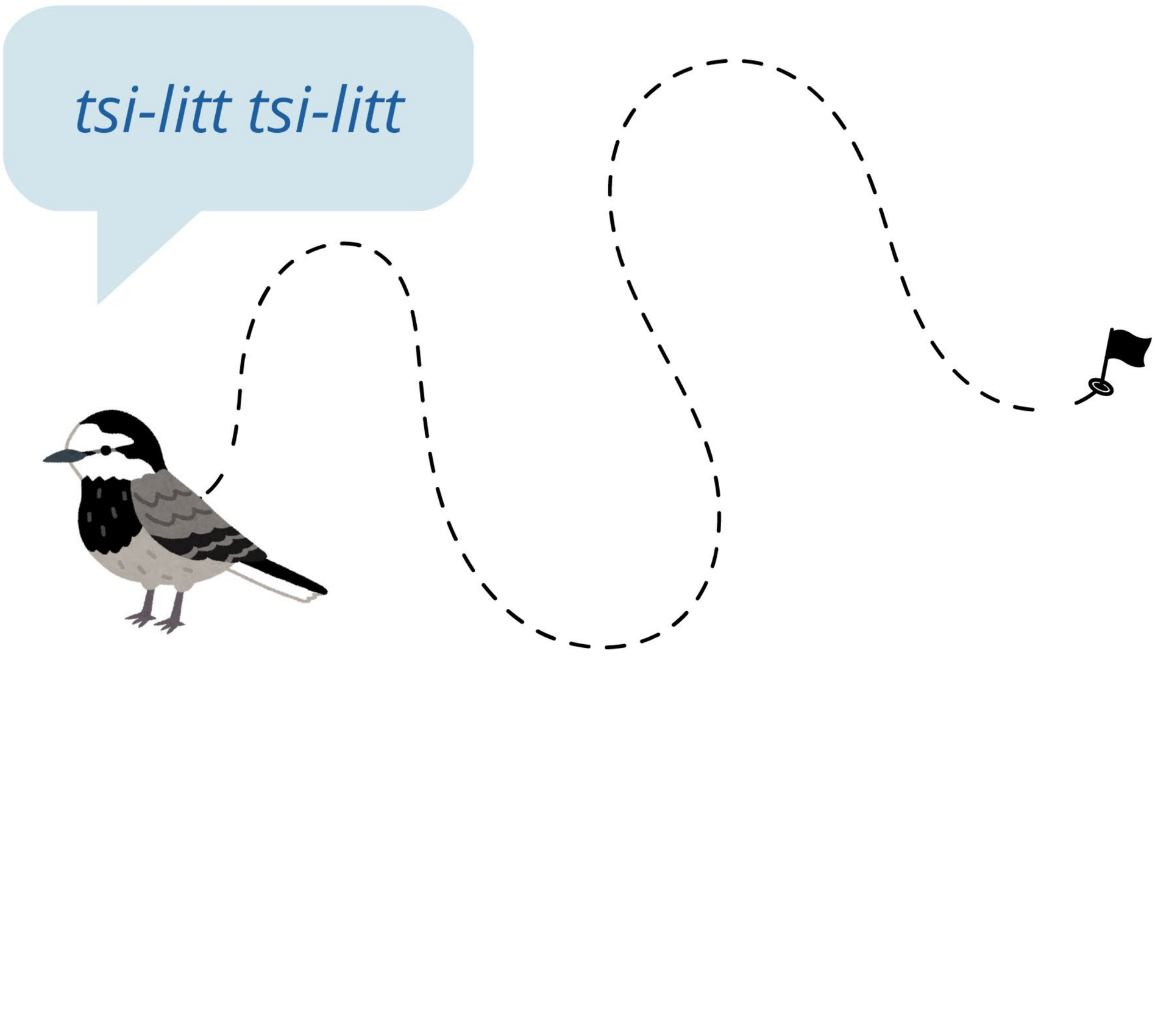

13

Nyt olette saapuneet Riikaan, joka on Latvian pääkaupunki. Västäräkki on Latvian kansallislintu. Latviaksi västäräkki on Baltā cielava. Se tarkoittaa ”valkoinen västäräkki”.

Huutakaa kolme kertaa “Baltā cielava”, ja tehkää siihen sopiva liike. Huudoilla kannustatte kaikkia muuttavia västäräkkejä!

14

Laskeudutte pellolle, jossa on käytetty myrkyllisiä torjunta-aineita hyönteisiä vastaan. Tämän takia ruokaa on vaikeampi löytää.

Heittäkää noppaa, kunnes saatte **kolmosen**, jotta ehditte syödä tarpeeksi hyönteisiä ja voitte jatkaa matkaa.

15

Varpushaukka yrittää hyökätä kimppuunne!

Petolinnut välttelevät ihmisiä. Rohkea västäräkki voi hyödyntää tätä ja lentää ihmisen lähelle, jotta se ei joutuisi syödyksi.

Lentäkää lähelle aikuista, jossa olette hetken turvassa!

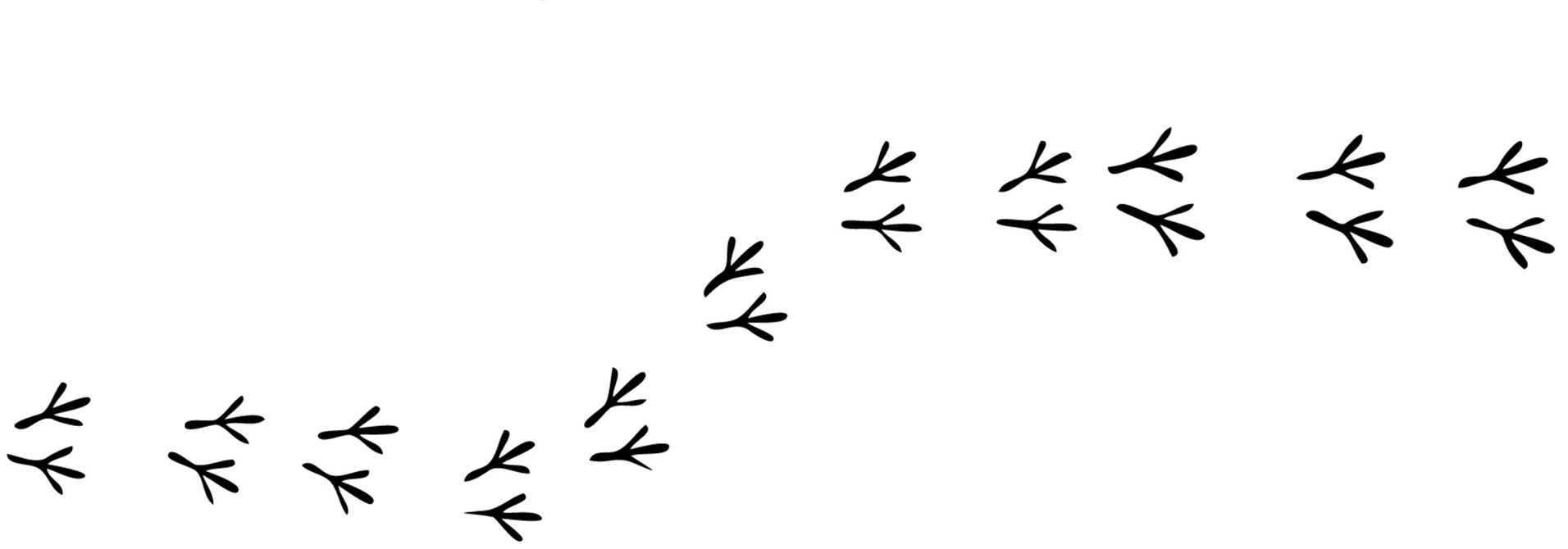

16

Lennätte Viron yli rannikolle päin. Edessä on meren ylitys, mutta teillä on vastatuuli. Jäätte odottamaan etelästä puhaltavaa tuulta.

Tallinnan satamassa on viroksi kyltti, jossa lukee ”Head reisi ja tere tulemast jälle!” Mitä se mahtaa tarkoittaa? Kertokaa arvauksenne ohjaajalle.

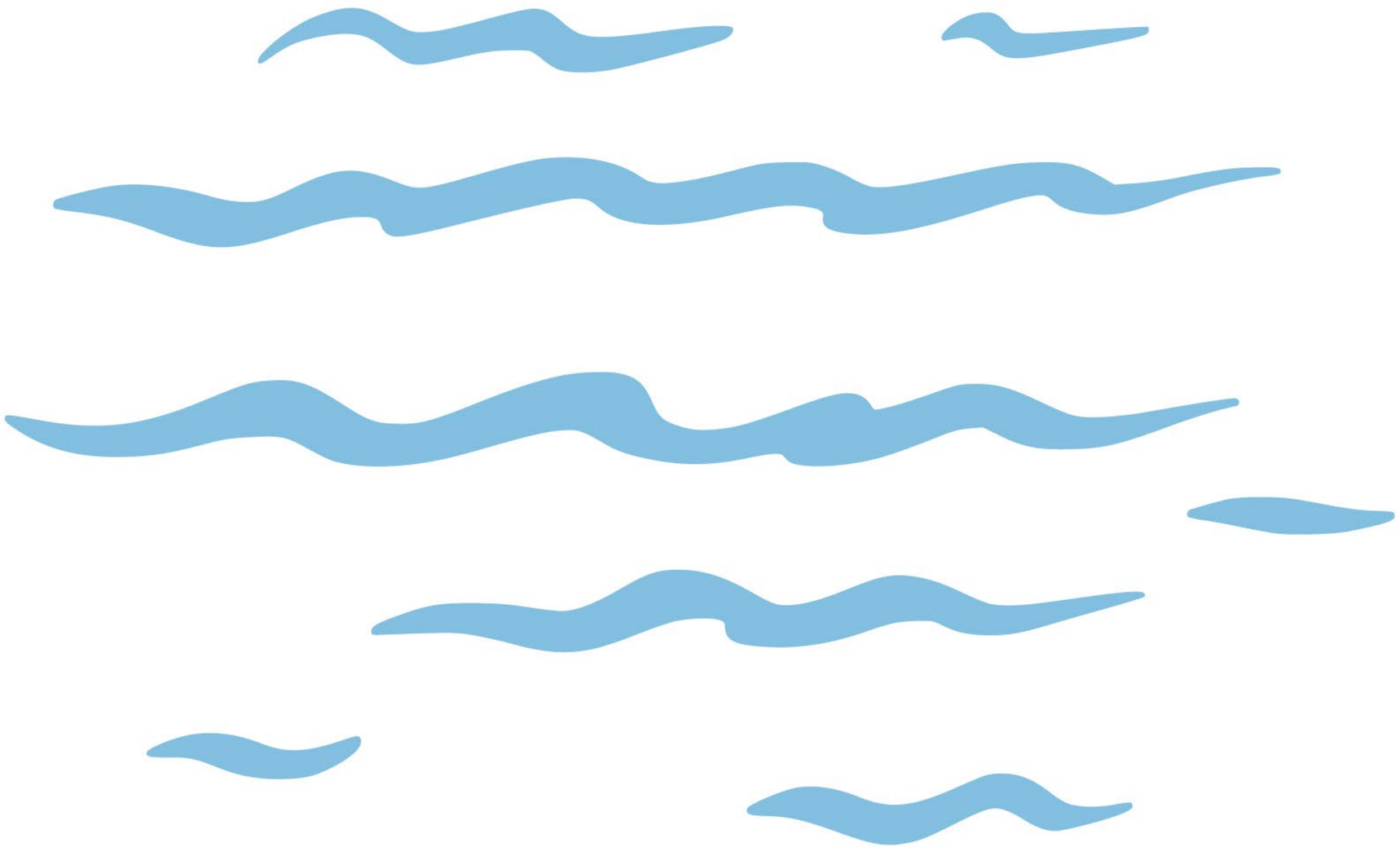

17

Suomi näkyvissä! On huhtikuun loppu, ja olette lentäneet aina Egyptistä asti. Näette pian Suomen pääkaupungin Helsingin.

Tutkikaa karttaa. Missä paikoissa olette muutto-matkan aikana käyneet ja missä järjestyksessä? Kertokaa ohjaajalle lentoreitistänne.

Valitkaa seuraavaksi vasemman- tai oikeanpuoleinen reitti pelissä.

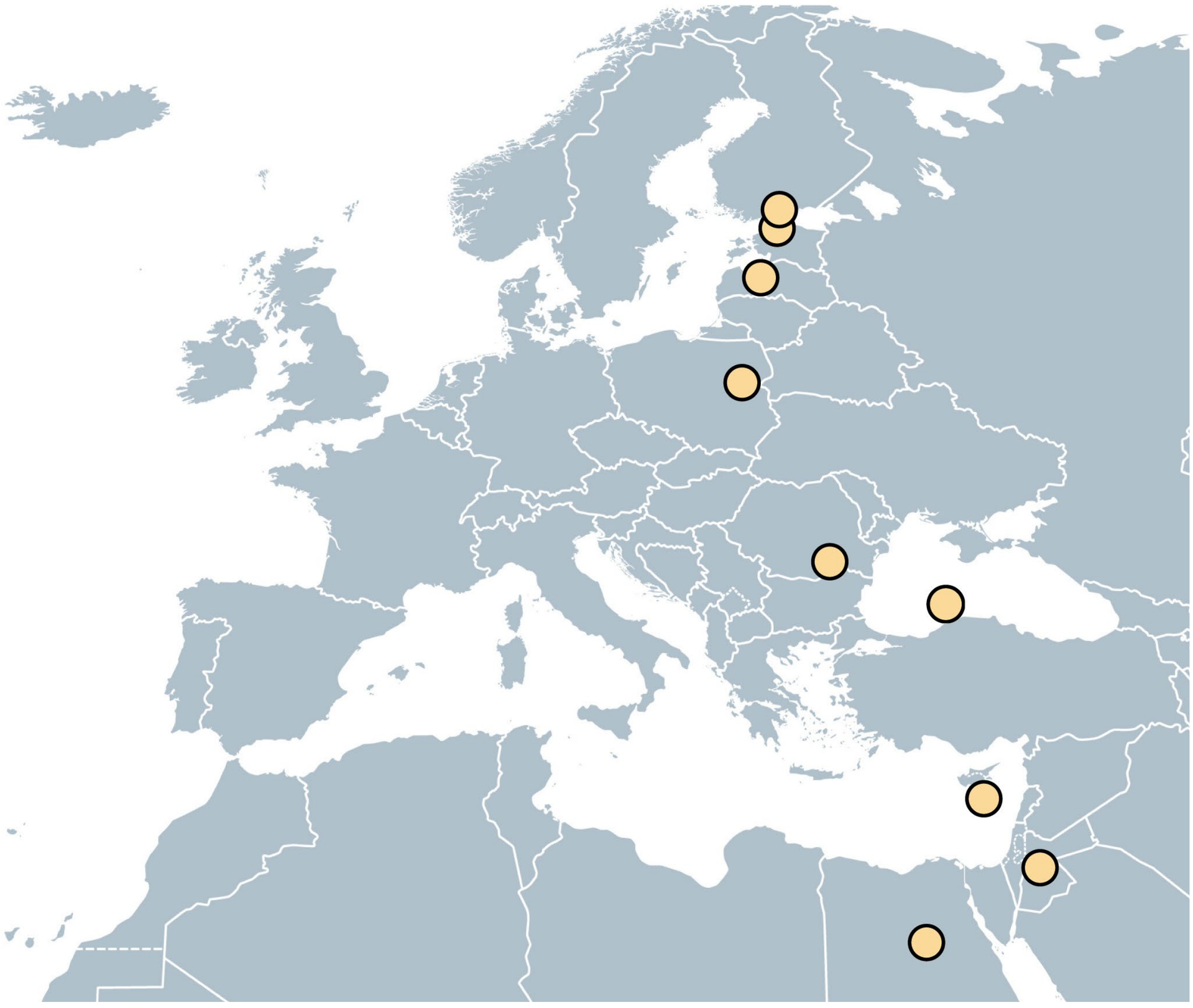

18A

Kevät on saapunut Suomeen! Västäräkkiä on pidetty kevään merkkinä. Ennen vanhaan uskottiin, että västäräkillä on erityisen vahvat jalat, joilla se rantajäällä pomppiessaan sai jäät rikkoutumaan.

Hyppikää tasajalkaa merkiksi kevään tulemisesta!

18B

Luulitte pääsevänne buffetpöytien äärelle, mutta joudutte keskelle lumimyrskyä! Suomeen on tullut takatalvi, ja teidän täytyy kääntyä takaisin kohti Suomen rannikkoa.

Palatkaa kaksi askelta takaisin. Heittäkää noppaa, kunnes saatte **ykkösen tai kolmosen**, ja jatkakaa eteenpäin.

19

Nyt on aika löytää kumppani ja rakentaa pesä. Västäräkki voi rakentaa pesänsä esimerkiksi rakennuksen tai puun koloon, kivikasaan tai puupinoon.

Kävelkää lähistöllä ja etsikää hyvä kolo västäräkin pesälle. Kertokaa ohjaajalle, millaisen paikan löysitte.

20

Käki on muninut pesäänne! Käenpoikanen tulee työntämään kaikki munanne tai poikasenne pois pesästä.

Pesintä epäonnistui käen takia. Heittäkää noppaa.

Luku 1–3 = pesitte uudelleen.
Menkää tehtävään 21 A.

Luku 4–6 = ette onnistu pesimään uudelleen.
Menkää tehtävään 21 B.

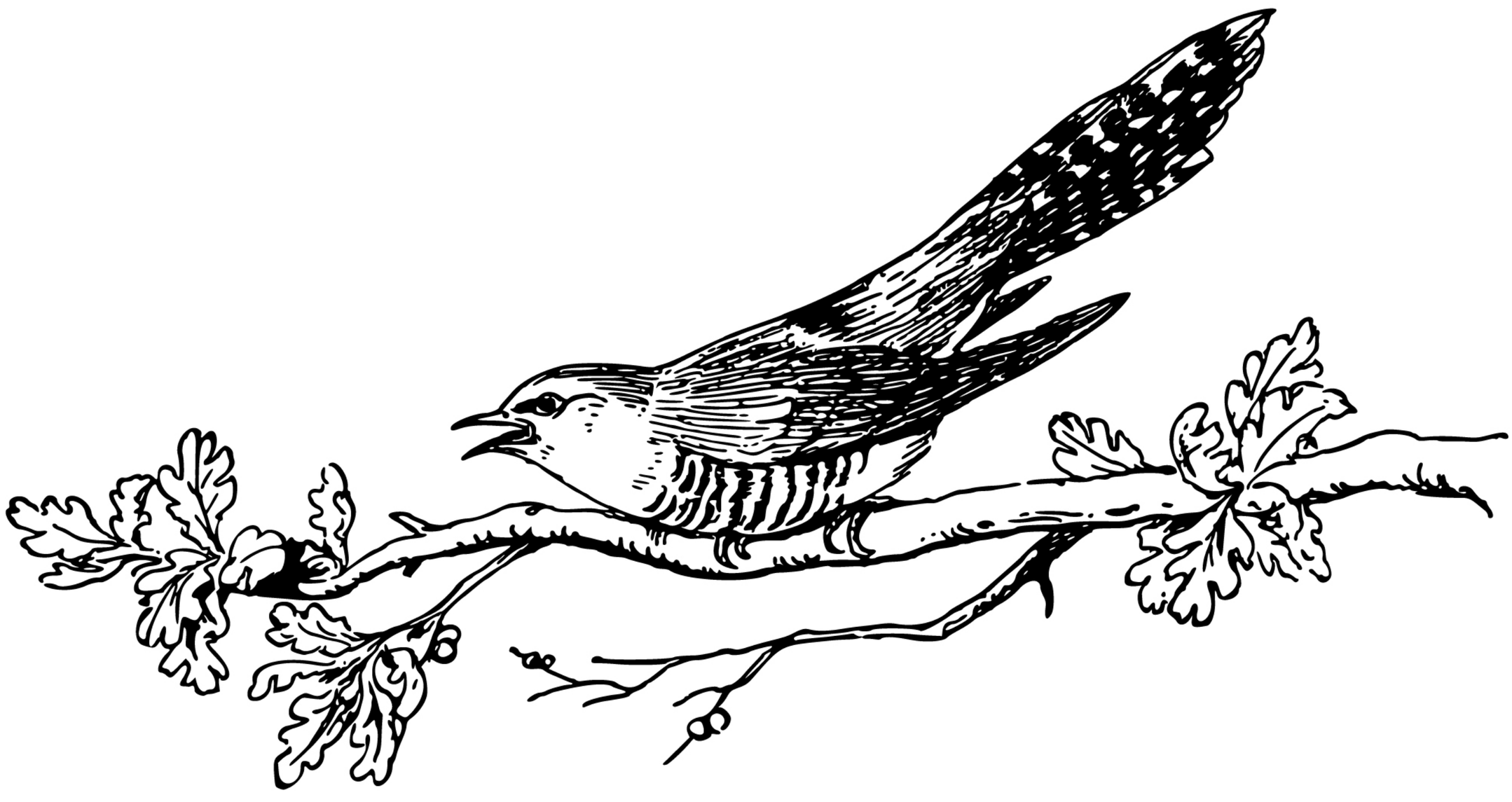

21A

Pesintä onnistui! Yhdessä kumppanin kanssa vuorottelette viiden munan hautomisessa. Noin kahden viikon kuluttua munat kuoriutuvat. Sen jälkeen teidän täytyy ruokkia poikasia ahkerasti, jotta ne saavat hyvän mahdollisuuden selviytyä.

Jokainen hakee **viisi** käpyä tai kiveä muniksi omaan pesäänsä ja istuu hetken niiden päällä hautomassa.

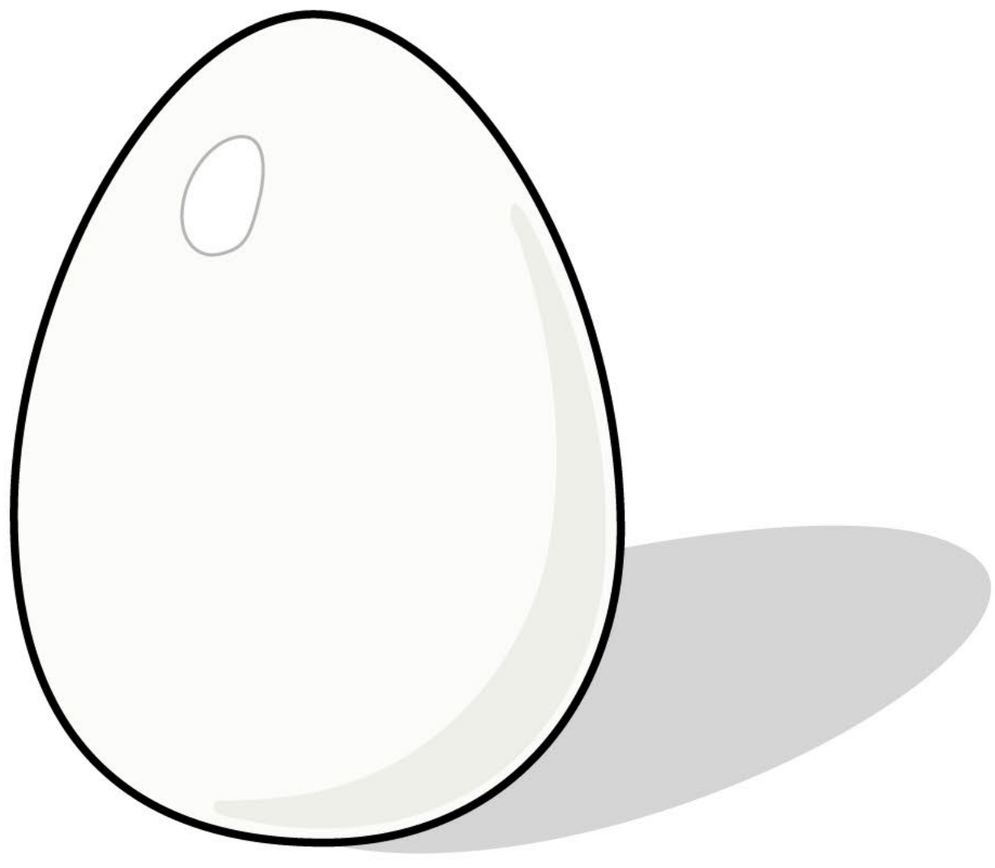

21B

Pesintä ei tänä vuonna onnistunut, mutta selvisitte hengissä muuttomatkasta!

Heiluttakaa pyrstöänne riemukkaasti ja pyydystäkää nokallanne (kädellänne) ilmasta hyönteisiä.

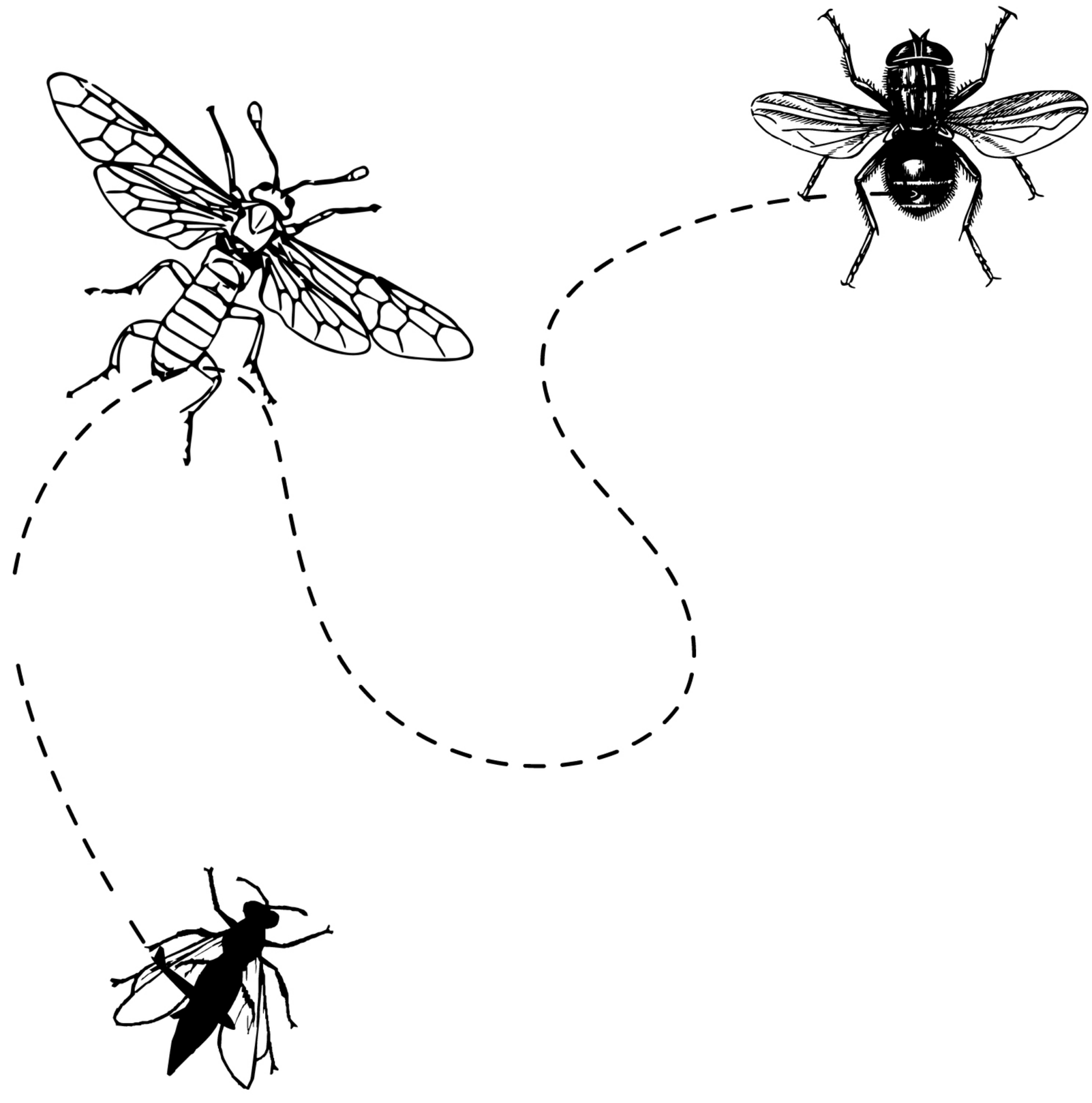

22

MAALI!

Västäräkin muuttomatka oli pitkä ja vaarallinen. Miksi sen kuitenkin kannatti tulla Suomeen pesimään?

Miettikää mahdollisia syitä ja kertokaa vastauksenne ohjaajalle.

Vinkkejä jatkotyöskentelyyn

- Laskekaa muuttomatkan pituus linnuntietä siihen paikkakuntaan, jossa asutte (tai käytte koulua). Voitte myös piirtää reitin kartalle.
- Mitä vaaroja västäräkit kohtasivat pelissä?
- Pesivien västäräkkien määrä Suomessa on vähentynyt pitkällä aikavälillä. Vähenemisen syytä ei tiedetä. Minkälaisia syitä vähenemiseen voisi mielestänne olla?
- Mitä voimme tehdä auttaaksemme västäräkkiä ja muita lintuja?

Egypti

Jordania

Kypros

Mustameri

Bukarest

Varsova

Riika

Tallinna

Helsinki

Helsinki
Tallinna
Riika
Varsova
Bukarest
Mustameri
Kypros
Jordania
Egypti

Taustatietoa ohjaajalle

Västäräkki (Motacilla alba)

- Siro ja pitkäpyrstöinen, mustan, valkoisen ja harmaan kirjava pikkulintu. Koiraalla kurkku ja päälaki kokonaan mustat, naarailla ja nuorilla samat alueet tummanharmaat.
- Västäräkki keikuttelee pitkää pyrstöään ja tulee melko pelottomasti lähelle.
- Tyypillisin ääni on kirkas ja kaksiosainen ”tsilip”.
- Västäräkki syö hyönteisiä ja muita selkärangattomia.
- Se on avoimien ympäristöjen lintu, viihtyy pihapiireissä ja kaupungeissa, saaristossa, vesistöjen äärellä, pelloilla ja niityillä.
- Västäräkki on lähimuuttaja. Suurin osa Suomen västäräkeistä talvehtii pohjoisessa Afrikassa ja Lähi-Idässä.
- Muuttomatka kestää 2-4 viikkoa riippuen säästä ja tuulesta, reittivalinnasta ja ravinnon saatavuudesta.
- Västäräkki on kalenterimuuttaja, mikä tarkoittaa että se saapuu yleensä samoihin aikoihin joka vuosi. Etelä-Suomeen se saapuu huhtikuun lopussa, riippuen sääolosuhteista.
- Pesivien västäräkkien määrä Suomessa on vähentynyt pitkällä aikavälillä. Taantuman syytä ei tiedetä, siksi lisätiedon kerääminen esimerkiksi rengastamalla on tämän lajin kohdalla tärkeää.
- Lähde: https://mappa.fi/lajikortit/vastarakki/

Tehtävät
(pakolliset tehtävät alkavat oranssilla fontilla,
osalla on lisätietoa pelin ohjaajalle).

- **0: Lähtö:** Olette västäräkkejä ja talvehtineet Egyptissä. Egypti sijaitsee Koillis-Afrikassa. On maaliskuun loppu, ja teidän täytyy aloittaa muuttomatka takaisin Suomeen. Egyptin pyramidit ovat yli 4500 vuotta vanhoja! Rakentakaa pyramidi luonnonmateriaaleista. Näyttäkää pyramidi ohjaajalle.
- **1: Olette syöneet hyvin ja lihottaneet itseänne muuttomatkaa varten.** Matka on pitkä ja vaatii hyvää kuntoa. Nyt on lämmittelyjumpan vuoro! Valmistautukaa pitkää matkaa varten tekemällä yhden näistä liikkeistä: 10 X-hyppyä, 10 punnerrusta (polvet maassa), 10 kyykkyä.
- 2: Västäräkin höyhenpuku on musta, valkoinen ja harmaa. Etsikää västäräkin värit luonnosta ja näyttäkää ohjaajalle.
- **3: Teidän täytyy nyt ottaa oikea suunta kohti Suomea.** Selvittäkää luonnonmerkkien avulla, missä on pohjoinen. Puilla on usein enemmän ja pidempiä oksia etelän puolella, muurahaiskeot ovat kivien ja puiden etelän puolella, aurinko nousee idästä ja laskee länteen ja keskellä päivää se on etelässä. Kertokaa vastauksenne ohjaajalle (ohjaaja voi tarkistaa kompassin avulla).

- 4: Monet pikkulinnut muuttavat yöllä,
  mutta västäräkki muuttaa päivällä. Minkä avulla
  luulet sen löytävän Suomeen?
  a) aurinko b) tähtitaivas c) maamerkit (rannat, niemet).
  Kertokaa vastauksenne ohjaajalle.
  - Miten västäräkki suunnistaa? Västäräkki muuttaa päivällä ja suunnistaa auringon aseman, maamerkkien, maapallon magneettikentän sekä synnynnäisen, geneettisen “ohjelman” avulla, joka kertoo, mihin suuntaan ja kuinka kauan sen tulee lentää. Vaihtoehdot a) ja c) ovat oikeat vastaukset.

- **5: Lennätte nyt Jordanian yli, joka sijaitsee Lähi-idässä.**
  On kuuma ja kuivaa. Västäräkit viihtyvät vesistöjen lähellä. Näettekö vettä lähistöllä? Jos ette, missä mahtaa olla lähin vesistö (järvi, lampi, oja, puro, joki tai muu)? Kertokaa vastauksenne ohjaajalle. Valitkaa seuraavaksi vasemmanpuoleinen tai oikeanpuoleinen reitti pelissä.
  - Miksi västäräkki viihtyy vesistöjen lähellä? Västäräkki viihtyy avoimissa ympäristöissä ja vesistöjen läheisyydessä, missä on usein runsaasti lentäviä hyönteisiä – toisin sanoen runsaasti ravintoa västäräkille.
  - Talvehtimisalueillaan Afrikassa ja Lähiidässä västäräkit kerääntyvät iltaisin yhteen ja ottavat pikakylvyn ennen auringonlaskua ja yhteiselle yöpuulle asettumista.

- **6A: Voimakas itätuuli on vienyt teidät Kyproksen saarelle Välimerellä.** Siellä jäätte kiinni verkkoon, jonka linnustaja on virittänyt. Teidän täytyy päästä irti nopeasti! Seisokaa piirissä ja sulkekaa silmänne. Ojentakaa molemmat kätenne ja tarttukaa jonkun toisen käsiin. Olette nyt solmussa. Voitteko avata solmun päästämättä irti käsistä? Jos ette onnistu, palatkaa taaksepäin tehtävään 5 ja jatkakaa toista reittiä.
    - Miksi pyydysverkkoja asetetaan? BirdLife Internationalin vuosien 2015 ja 2016 tutkimusten mukaan Välimeren alueella tapetaan laittomasti joka vuosi noin 25 miljoonaa lintua.
    - Raportit osoittavat, että suuria määriä lintuja edelleen ammutaan tai pyydystetään ansoilla, verkoilla tai levittämällä liimaa puun oksille, vastoin maiden kansallisia lakeja ja kansainvälisiä sitoumuksia.
    - Lintuja tapetaan ruoaksi, mutta myös urheilun vuoksi, täytettäviksi tai siksi, että ne nähdään tuholaisina.
    - Lähde: BirdLife Suomi | Päättyykö muuttolinnun matka luotiin tai liimaan?
- **6B: Myötätuuli on vienyt teidät nopeasti Mustanmeren rannikolle Turkin pohjoisosiin.** Siellä jäätte lintuasemalla kiinni rengastajan verkkoon. Saatte renkaan jalkaanne. Miksi luulette, että västäräkki sai renkaan jalkaansa? Kertokaa vastauksenne ohjaajalle.

- Miksi lintuja rengastetaan? Rengastuksen avulla saadaan tietoa mm. lintujen levinneisyydestä, määristä, käyttäytymisestä, iästä ja kuolleisuudesta. Rengastuksen tuottama tieto edistää myös lintujen suojelua. Lähde: Lintujen rengastus | Luonnontieteellinen keskusmuseo

- 7: Västäräkki muuttaa parvissa. Nyt teitä alkaa olla aika monta yhdessä. Juoskaa jonossa heiluttaen siipiänne toisen ryhmän ympäri. Hetken aikaa yhdessä muuttavia västäräkkejä on vielä enemmän!
- 8: Lennätte Bukarestin yli, joka on suuri kaupunki Romaniassa. Kun laskeudutte lepäämään, törmäätte pilvenpiirtäjän ikkunaan. Onneksi selviätte säikähdyksellä! Miten voi tehdä ikkunoista turvallisempia linnuille? Pohtikaa keinoja ja kertokaa ohjaajalle.
    - Miten voi välttää lintujen törmäyksiä ikkunoihin? Ikkunoissa voi pitää sälekaihtimia ja verhoja kiinni. Myös ikkunoiden pesemättä jättäminen vähentää heijastuksia ja läpinäkyvyyttä ehkäisten näin törmäyksiä.
    - Haukkatarroista saattaa olla apua pienten ikkunoiden kohdalla, mutta suuremmissa ikkunoissa niiden vaikutus on hyvin rajallinen.

- UV-tussilla voi piirtää ikkunoihin vain linnuille näkyviä kuvioita. Pistekuviointeja voi tehdä ikkunoihin teippaamalla niihin törmäysestenauhaa. On olemassa myös ikkunoita, joihin on jo tehtaalla tehty kuvioita.
  - Lähde: https://www.birdlife.fi/suojelu/omaymparistomme/ lintujen-ikkunatormaykset/

- **9: Muuttomatka on pitkä ja vaatii paljon energiaa.**
  Teidän täytyy laskeutua syömään. Västäräkki on hyönteissyöjä. Sen näkee kapeasta nokasta. Löydättekö hyönteisen tai jälkiä hyönteisistä? Rakentakaa hyönteinen luonnonmateriaaleista. Hyönteisellä pitää olla 6 jalkaa.
  - Mitä oppilaat voivat löytää? Oppilaat voivat löytää esimerkiksi muurahaisia, kovakuoriaisia, hyttysiä, kärpäsiä, kimalaisia ja perhosia. Hyönteiset jättävät syöntijälkiä esimerkiksi lehtiin, oksiin ja puiden runkoihin.

- 10: Alatte olla melko väsyneitä ja päätätte laskeutua maahan. Istukaa alas (puun alle) lepäämään ja hengittäkää rauhallisesti sisään ja ulos 10 kertaa.
- **11: Olette saapuneet Varsovaan, joka sijaitsee Puolassa.**
  Voi ei, muuttoreitin varrella sijaitseva hyvä levähdyspaikka on muutettu jättimäiseksi parkkipaikaksi! Sieltä ette löydä tarpeeksi hyönteisiä ruoaksi. Västäräkkiparvi joutuu etsimään muualta levähdyspaikkaa ja ravintoa. Palatkaa kaksi askelta taaksepäin pelissä ja heittäkää noppaa uudestaan. Teidän ei tarvitse pysähtyä uudelleen tälle pisteelle.

- 12: Apua, olette kadottaneet suunnan! Olette vahingossa lentäneet suoraan itään. Ottakaa uusi suunta. Matkikaa västäräkin kutsuääntä ”tsi-litt tsi-litt” ja houkutelkaa kaikki västäräkit oikeaan suuntaan!
- 13: Nyt olette saapuneet Riikaan, joka on Latvian pääkaupunki. Västäräkki on Latvian kansallislintu. Latviaksi västäräkki on Baltā cielava. Se tarkoittaa ”valkoinen västäräkki”. Huutakaa kolme kertaa “Baltā cielava”, ja tehkää siihen sopiva liike. Huudoilla kannustatte kaikkia muuttavia västäräkkejä!
- 14: Laskeudutte pellolle, jossa on käytetty myrkyllisiä torjuntaaineita hyönteisiä vastaan. Tämän takia ruokaa on vaikeampi löytää. Heittäkää noppaa, kunnes saatte kolmosen, jotta ehditte syödä tarpeeksi hyönteisiä ja voitte jatkaa matkaa.
    - Miten hyönteistorjunta-aineet vaikuttavat västäräkkiin? Maanviljelyssä (paitsi luomutuotannossa) käytetään paljon torjunta-aineita, jotka tappavat paitsi tuhohyönteisiä myös muita hyönteisiä. Koska västäräkit syövät pääasiassa hyönteisiä, torjunta-aineet vaikuttavat haitallisesti myös niihin.
- 15: Varpushaukka yrittää hyökätä kimppuunne! Petolinnut välttelevät ihmisiä. Rohkea västäräkki voi hyödyntää tätä ja lentää lähelle ihmistä, jotta se ei joutuisi syödyksi. Lentäkää lähelle aikuista, jossa olette hetken turvassa!

- 16: Lennätte Viron yli rannikolle päin. Edessä on meren ylitys, mutta teillä on vastatuuli. Jäätte odottamaan etelästä puhaltavaa tuulta. Tallinnan satamassa on viroksi kyltti, jossa lukee ”Head reisi ja tere tulemast jälle!” Mitä se mahtaa tarkoittaa? Kertokaa arvauksenne ohjaajalle.
    - Head reisi ja tere tulemast jälle!
      = Hyvää matkaa ja tervetuloa uudelleen!

- 17: Suomi näkyvissä! On huhtikuun loppu, ja olette lentäneet aina Egyptistä asti. Näette pian Suomen pääkaupungin Helsingin. Tutkikaa karttaa. Missä paikoissa olette muuttomatkan aikana käyneet ja missä järjestyksessä? Kertokaa ohjaajalle lentoreitistänne. Valitkaa seuraavaksi vasemmanpuoleinen tai oikeanpuoleinen reitti pelissä.
    - Reitti: Egypti - Jordania - Kypros / Mustameri - Bukarest - Varsova - Riika - Tallinna - Helsinki.

- **18A: Kevät on saapunut Suomeen!** Västäräkki on pidetty kevään merkkinä. Ennen vanhaan uskottiin västäräkin omaavan erityisen vahvat jalat, joilla se rantajäällä pomppiessaan sai jäät rikkoutumaan. Hyppikää tasajalkaa merkiksi kevään tulemisesta!

- **18B: Luulitte pääsevänne buffettipöytien äärelle, mutta joudutte keskelle lumimyrskyä!** Suomeen on tullut takatalvi, ja teidän täytyy kääntyä takaisin kohti Suomen rannikkoa. Palatkaa kaksi askelta takaisin. Heittäkää noppaa, kunnes saatte ykkösen tai kolmosen, ja jatkakaa eteenpäin.
- **19: Nyt on aika löytää kumppani ja rakentaa pesä.** Västäräkki voi rakentaa pesänsä esimerkiksi rakennuksen tai puun koloon, kivikasaan tai puupinoon. Kävelkää lähistöllä ja etsikää hyvä kolo västäräkin pesälle. Kertokaa ohjaajalle, millaisen paikan löysitte.
- **20: Käki on muninut pesäänne!** Käenpoikanen tulee työntämään kaikki munanne tai poikasenne pois pesästä. Pesintä epäonnistui käen takia. Heittäkää noppaa.
  Luku 1–3 = pesitte uudelleen. Menkää tehtävään 21A.
  Luku 4–6 = ette onnistu pesimään uudelleen.
  Menkää tehtävään 21B.
  - Miten käki lisääntyy? Käki ei tee omaa pesää, vaan loisii useilla varpuslintulajeilla (leppälintu, niittykirvinen, västäräkki, rautiainen, järripeippo). Käenpoikanen työntää pesästä isäntälinnun munat tai poikaset pois, jolloin isäntälajin vanhemmat hautovat ja ruokkivat käen poikasen. Lähde: https://mappa.fi/lajikortit/kaki/

- **21A: Pesintä onnistui!** Yhdessä kumppanin kanssa vuorottelette viiden munan hautomisessa. Noin kahden viikon kuluttua munat kuoriutuvat. Sen jälkeen teidän täytyy ruokkia poikasia ahkerasti, jotta ne saavat hyvän mahdollisuuden selviytyä. Jokainen hakee viisi käpyä tai kiveä muniksi omaan pesäänsä ja istuu hetken niiden päällä hautomassa.
- **21B: Pesintä ei tänä vuonna onnistunut, mutta selvisitte hengissä muuttomatkasta!** Heiluttakaa pyrstöänne riemukkaasti ja pyydystäkää nokallanne (kädellänne) ilmasta hyönteisiä.
- **22: Maali:** Västäräkin muuttomatka oli pitkä ja vaarallinen. Miksi sen kuitenkin kannatti tulla Suomeen pesimään?
    - Vastaus: Keväällä ja kesällä hyönteisiä ja muuta ravintoa on runsaasti sekä aikuisille linnuille että poikasille. Ravinnosta on vähemmän kilpailua, mikä parantaa onnistuneen pesinnän mahdollisuuksia. Valoisat yöt ja pitkät päivät antavat lisäksi linnuille enemmän aikaa etsiä ruokaa.

CREA+BIRD

Through education to a deeper connection with nature

Muuttolinnun matka -peli, 2026.

Tekijät: Pia Lindström, Porvoon luontokoulu &
Maria Salin, Suomen luontokeskus Haltia

Graafinen suunnittelu: Sanna Saari-Vesterinen,
Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto

Tiedoston muokkaaminen saavutettavaksi:
KMG Turku

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN

HALTIA
SUOMEN LUONTOKESKUS

PORVOO BORGÅ

Euroopan unionin
osarahoittama

LYKE
verkosto